

**Návrh na založenie neziskovej organizácie
Regionálne združenie partnerstiev sociálnej inklúzie – Cesta, n.o.
Košickým samosprávnym krajom pre realizáciu projektu CESTA**

Predsedia Košického, Prešovského a Banskobystrického samosprávneho kraja podpísali v septembri 2007 v Košiciach memorandum o spolupráci pri riešení problémov s rómskymi komunitami. Zlepšenie ich životných podmienok mienia samosprávne kraje dosiahnuť účinnými sociálnymi opatreniami prostredníctvom komunitnej sociálnej práce.

K projektu CESTA sa na úrovni podpredsedu vlády SR pre vedomostnú spoločnosť, európske záležitosti, ľudské práva a menšiny p. Čaploviča uskutočnili rokovania zástupcov zainteresovaných ministerstiev, Úradu splnomocnenca vlády pre rómske komunity, VÚC a Fondu sociálneho rozvoja so zámerom posúdiť možnosti jeho implementácie v relevantných krajoch a identifikovať možné zdroje a spôsoby financovania projektu.

Podpredseda vlády na rokovaní, ktoré sa uskutočnilo dňa 18. 2. 2009 zdôraznil potrebu vyvíjania komplexných a koordinovaných aktivít na podporu plnenia cieľov v odstraňovaní pretrvávajúcej nepriaznivej sociálnej, bytovej a zdravotnej situácie ako aj situácie v oblasti vzdelávania, životného prostredia a kriminality v prostredí rómskych komunít; najnepriaznivejšia je pritom situácia tam, kde sú veľké koncentrácie rómskeho obyvateľstva, osobitne v segregovaných a separovaných osadách. Vyzval preto všetky zainteresované rezorty, samosprávy a ostatné inštitúcie na pripojenie sa k tejto iniciatíve, pričom sa o čakáva jej nasledovanie najmä zo strany ďalších VÚC.

Dôležitým prvkom obsahu projektu je aj jeho pozitívny prínos pre realizáciu lokálnych stratégií komplexného prístupu v rámci naplňovania horizontálnej priority marginalizované rómske komunity (ďalej len MRK). Projekt CESTA tak, ako je v tomto materiáli koncipovaný priamo prispieva k riešeniu úloh, súvisiacich s posilnením sociálnej inklúzie rómskych komunít.

1. Odôvodnenie modifikácie pôvodného zámeru projektu CESTA

Na porade zástupcov relevantných subjektov konanej 18. 2. 2009 boli všeobecne prijaté a podporené myšlienky projektu, vedúce k potrebe koordinácie aktivít vykonávaných na pomoc riešeniu problémov MRK. Bolo konštatované, že v tejto oblasti bolo a je aj v súčasnosti realizovaných viacero aktivít a teda aj z tohto pohľadu je koordinácia aktuálna.

V podmienkach SR, najmä v regiónoch s vysokým výskytom MRK pôsobia terénni sociálni pracovníci (TSP) a ich asistenti (ATSP), poskytujúci pomoc priamo osobám, ohrozeným sociálnym vylúčením, alebo už vylúčeným (je to 645 TSP a ATSP v 194 obciach). Zatiaľ bolo skonštituovaných 29 Lokálnych partnerstiev sociálnej inklúzie (LPSI), z toho v pôsobnosti KSK fungujú 3, ďalšie 3 sú pripravené (KE mesto, KE okolie, MI). V rámci nich pracuje v pozíciách komunitných koordinátorov, finančných manažérov a komunitných konzultantov celkom 143 osôb. Teraz existujúcimi LPSI je pokrytá pôsobnosť pre takmer 3.400 osôb, žijúcich v separovaných a segregovaných osadách. Zo štátneho rozpočtu bol podporený pilotný "Program podpory komunitnej sociálnej práce." Vo všetkých prípadoch ide o výsledky implementácie programov z oblasti sociálnej inklúzie podporených prostriedkami ŠR a ES na ktorých sa podieľal FSR. Podľa Atlasu komunitných centier bolo zriadených 98 centier, 22 z nich sa združilo do asociácie. Na komunitnú sociálnu prácu a TSP bolo doteraz vynaložených viac ako 900 mil. Sk.

Upravený návrh projektu CESTA na základe odborných rokovaní s participujúcimi ministerstvami a FSR, predpokladá vytvorenie regionálnych združení partnerstiev sociálnej inklúzie (RZPSI), na ktorých činnosti by participovali LPSI v ich územnej pôsobnosti ako nominanti členov riadiaceho orgánu, strategickí partneri – napr. príslušné rezortné ministerstvá alebo inštitúcie nimi zriadené, ÚSV pre RK, FSR, Ústredie PSVR, Úrady verejného zdravotníctva, Policajný zbor, MVO, pôsobiace v oblasti pomoci MRK a pod. Tu je možné a žiaduce zároveň rozvinúť sieťovanie LPSI vo vnútri kraja, ale ho rozšíriť aj na väčšie územie až po úroveň celej SR.

V rámci realizácie projektu – podľa presnej špecifikácie oprávnených aktivít vyhlásených vo výzve, je možné poskytnúť NFP na mzdy koordinátorov – zamestnancov RZPSI, ako aj financovanie ďalších oprávnených výdavkov pri vykonávaní činností v zmysle oprávnených aktivít počas celej doby realizácie projektov. Ďalej je tu potrebné skoordinať a zosúladiť aktivity na úrovni obcí a LPSI aj v záujme napĺňania cieľov lokálnych stratégií komplexného prístupu, aby sa pozitívne prejavili nielen na týchto úrovniach, ale aby priniesli žiaduce zmeny v rámci celého samosprávneho kraja.

2. Nástroje realizácie modifikovaného projektu

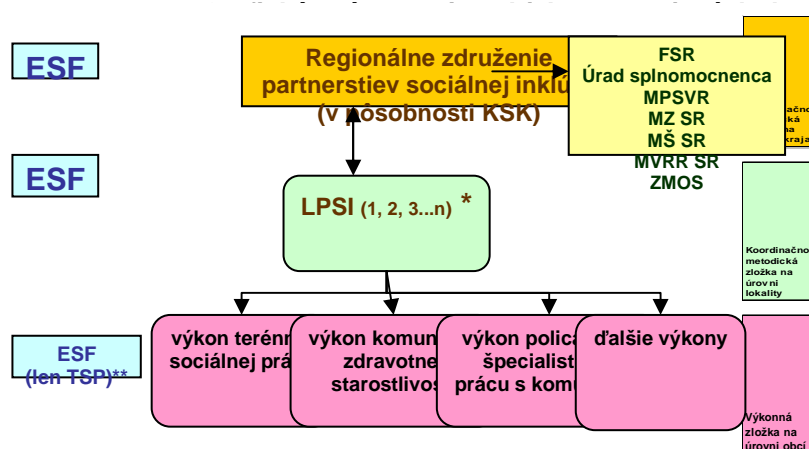
Najdôležitejšími nástrojmi realizácie zmeny doterajších verzií projektu CESTA sú predovšetkým:

- Vyhlásenie výzvy na podávanie žiadostí o NFP, obsahujúcej také členenie obsahu aktivít budúcich projektov, na ktoré budú môcť pozitívne reagovať aj VÚC. Predovšetkým bude snahou podporiť najmä tie aktivity, ktoré prinášajú, resp. budú spôsobilé prinášať čo najviac priamych (priamou pomocou ľuďom), ale aj nepriamych efektov (prostredníctvom inštitucionálnych nástrojov a opatrení) na prospech najviac zraniteľných skupín obyvateľov (osobitne MRK) a zamedzeniu ich sociálnej exklúzie;
- Zastupiteľstvom Košického samosprávneho kraja na ten účel zriaďovaná právnická osoba v právnej forme neziskovej organizácie, poskytujúcej všeobecne prospešné služby, bude „zastrešovať“ LPSI v územnej pôsobnosti samosprávneho kraja a vytvorí tak podobnú inštitúciu, ale s regionálnou pôsobnosťou („Regionálne združenia partnerstiev sociálnej inklúzie“, skr. „RZPSI“);
- RZPSI podávané žiadosti o NFP v rámci výzvy podľa prvého odseku ako oprávneného žiadateľa. Pritom by spolu s nimi boli oprávnenými žiadateľmi aj tie osoby a inštitúcie, ktoré doteraz nevytvorili LPSI, majú však tento záujem a splňajú podmienky výzvy na poskytnutie NFP. V súvislosti s tým by sa cieľavedome spoločným úsilím VÚC a zriaďovateľov nových LPSI mohli vytvárať tieto nové LPSI s uvažovaním potrieb a konkrétnych podmienok daného regiónu / subregiónu / mikroregiónu až obcí a miest;
- Vecné a obsahové vymedzenie rozhodujúcich záujmových oblastí činností, ktoré budú vykonávané /zabezpečované LPSI jednotlivo aj v spolupráci s RZPSI s cieľom navzájom sa podporovať a koordinovať svoje aktivity a predchádzať tak duplicitám ako aj vytváraniu „bielych“ miest;
- Prepojenie existujúcich a novozriadených LPSI a RZPSI a ďalších už vybudovaných kapacít v rámci doteraz realizovaných projektov už v predchádzajúcom programovom období 2004 – 2006 a aj v novom programovom období 2007 - 2013. Toto prepojenie má zabezpečovať predovšetkým koordinačnú a metodickú činnosť v oblastiach, ktoré sú obsahom ich oprávnených aktivít a podporujú dosahovanie cieľov projektov LPSI aj RZPSI v súlade s OP ZaSI a záujmami a cieľmi štátnej sociálnej a rodinnej politiky;

- Siet'ovanie všetkých dostupných a relevantných informácií na úrovniach obec – LPSI – RZPSI - medziregionálna úroveň;
- Účelné metodické, informačné, kontrolné a facilitačné zapojenie relevantných rezortných ministerstiev a ďalších inštitúcií do napĺňania cieľov projektu;

Keďže projekt CESTA bude realizovaný ako dopytovo orientovaný projekt s podporou ESF a predpokladanými aktivitami bude výrazne podporovať ciele, spojené so sociálnou inklúziou osôb, patriacich do marginalizovaných rómskych komunít, je namieste očakávať jeho prínos aj pre Lokálne stratégie komplexného prístupu (v niektorých ohľadoch priamy, v iných sprostredkovaný).

Schematicky je navrhovaná modifikácia projektu CESTA znázornená v nasledovnej grafickej podobe:

Poznámka:

* LPSI – Lokálne partnerstvo sociálnej inklúzie; zložené zo zástupcov obcí, škôl, MVO a iných právnických osôb alebo fyzických osôb

Prínosy možno predpokladať napr. v oblasti metodických činností, pri vzdelávaní osôb, vykonávajúcich niektoré činnosti v oblasti sociálnych služieb, sociálnej ochrany, sociálnej kurately, koordinačné úlohy pri riešení krízových situácií – hromadné výskyty ochorení, epidémie, povodne a pod., zabezpečovanie odborných konzultácií, poradenstva, asistenčných činností (zdravotníctvo, polícia, vzdelávanie, životné prostredie), aktívnej účasti vecne príslušných rezortov v poskytovaní pomoci pri plnení úloh výkonným orgánom v relevantných oblastiach.

3. Zapojené inštitúcie, ich vzťahy a roly

Dohodnuté zmeny modelovali celú konštrukciu myšlienok a cieľov projektu CESTA s „epicentrom“ diania na úrovni KSK. Je to tak jednak z dôvodu zachovania v maximálne možnej miere kontinuity projektu skonštruovaného KSK s úpravami tam, kde to bráni implementácii pomoci z ESF alebo sú budované paralelné kapacity voči tým, ktoré sú už vybudované s príspevkom ESF a je možné ich zapojiť do realizácie projektu. Jednak aj preto, že potreba koordinácie činností v oblasti sociálnej inklúzie (obzvlášť u MRK), metodického pôsobenia, siet'ovania informácií, poskytovania poradenstva, konzultácií, advokačných činností, kapacitnej a priestorovej vybavenosti v oblasti sociálnych služieb, a pod. na úrovni samosprávneho kraja má vysokú opodstatnenosť.

KSK zriadením právnickej osoby vo svojej zriaďovateľskej pôsobnosti na jednej strane vznikne povinnosť priestorovo a informačne zabezpečiť umožnenie výkonu jej činnosti a prispieť aj na jej prevádzku. Na druhej strane tým, že je jej zriaďovateľom ustanovuje jej štatutára, vymedzuje rámec predmetu činnosti a kontroluje plnenie jej úloh. Významným prínosom pre VÚC je to, že táto právnická osoba je oprávneným žiadateľom o NFP a oprávnenými výdavkami v zmysle programového manuálu k OP ZaSI sú mzdy zamestnancov tohto subjektu, výdavky na predmet činnosti, korešpondujúce s oprávnenými aktivitami a niektoré výdavky prevádzkového charakteru (to presne bude uvedené vo výzve na podávanie žiadostí o NFP a v príručke pre žiadateľa) po dobu realizácie projektu.

Oprávnené cieľové skupiny regionálneho združenia:

- zamestnanci inštitúcií verejnej správy, výskumných pracovísk, mimovládnych organizácií, občianskych združení a partnerov
- zamestnanci vykonávajúci politiky a opatrenia v oblasti sociálnej inklúzie vo verejnom aj v neverejnom sektore
- nezamestnaní občania a občania ohrození nezamestnanosťou,
- nízkopríjmové skupiny zamestnancov,
- drogový a inak závislé osoby, vrátane abstinujúcich,
- osoby, prepustené z výkonu trestu odňatia slobody,
- mladí dospelí a iné fyzické osoby a skupiny, pre ktoré sú vykonávané opatrenia sociálnoprávnej ochrany a sociálnej kurately a poskytované sociálne služby podľa osobitných zákonov,
- fyzické osoby s ťažkým zdravotným postihnutím, občanov s nepriaznivým zdravotným stavom,
- migrantov vrátane azylantov,
- marginalizované komunity (najmä obyvatelia segregovaných a separovaných rómskych komunít),
- ďalšie skupiny ohrozené sociálnym vylúčením alebo sociálne vylúčené.

Z hľadiska právnej formy je zo strany FSR odporúčané založiť RZPSI ako neziskovú organizáciu, poskytujúcu všeobecne prospešné služby v podľa zákona č. 213/1997 Z. z. v platnom znení. I keď sú možné aj iné formy, ako napr. občianske združenie, alebo záujmové združenie právnických osôb, je vhodné uprednostniť uvedený návrh na neziskovú organizáciu aj z dôvodov jej zákonom vymedzených väzieb na verejnoprospešné služby, ku ktorým patria aj služby priamo poskytované najviac zraniteľným skupinám obyvateľov a teda aj marginalizovaným rómskym komunitám. Návrh štatútu, zakladateľskej listiny neziskovej organizácie ako aj rokovacieho poriadku sú prílohami tohto materiálu.

Vrcholným riadiacim orgánom neziskovej organizácie je správna rada. Jej zloženie navrhujeme vytvoriť na báze partnerstva z nominovaných zástupcov LPSI v územnej pôsobnosti KSK a zástupcov zakladateľa, t. j. KSK. Okrem členov RZPSI z radov nominovaných zástupcov LPSI sa na práci RZPSI budú podieľať aj zástupcovia tzv. strategických partnerov, menovite relevantných ministerstiev, ÚSV RK, FSR, ÚPSVR, zástupcov zamestnávateľov a zamestnancov, ÚVZ, PZ a pod. Podmienky určí štatút.

Z uvedených dôvodov navrhujem založenie neziskovej organizácie poskytujúcej všeobecne prospešné služby podľa § 5 zákona č. 213/1997 Z. z. o neziskových organizáciách poskytujúcich všeobecne prospešné služby v znení neskorších predpisov jediným zakladateľom Košickým samosprávnym krajom s názvom:

Regionálne združenie partnerstiev sociálnej inklúzie – Cesta n.o.

Skrátený názov: RZPSI - Cesta n. o.

so sídlom: Košice, Námestie Maratónu mieru č. 1,

adresa: Námestie Maratónu mieru č. 1, 042 66 Košice

Neziskovú organizáciu navrhujeme založiť na čas neurčitý

V zmysle § 2 ods. 2 zák. č. 213/1997 Z.z. v znení neskorších predpisov bude nezisková organizácia poskytovať všeobecne prospešné služby **na podporu sociálnej inklúzie osôb a skupín osôb ohrozených sociálnou exklúziou alebo sociálne vylúčených najmä z prostredia marginalizovaných rómskych komunít.**

Nezisková organizácia bude všeobecne prospešné služby realizovať hlavne v prospech osôb, najmä osôb a skupín osôb ohrozených sociálnou exklúziou alebo sociálne vylúčených najmä:

- prostredníctvom projektov zameraných na podporu sociálnej inklúzie na regionálnej a miestnej úrovni,
- poskytovaním poradenstva a iných foriem pomoci sociálne vylúčeným osobám,
- výmenou a šírením skúseností a poznatkov z oblasti zlepšovania kvality života marginalizovaných skupín obyvateľstva (s osobitným zreteľom na MRK) s partnermi na regionálnej, národnej a medzinárodnej úrovni,
- organizovaním seminárov, workshopov a iných vzdelávacích aktivít za účelom zvyšovania profesionálnych kompetencií členov regionálneho združenia / legislatíva, problematika sociálnej inklúzie, manažérske zručnosti, atď.),
- koordináciou aktivít partnerov v oblasti sociálnej inklúzie,
- advokačnými aktivitami (formulovanie a presadzovanie spoločných záujmov navonok, koordinácia spoločných postupov pri presadzovaní záujmov v prospech členov regionálneho združenia).

Pritom bude spolupracovať s orgánmi štátu, zamestnávateľov a zamestnancov, s orgánmi samosprávy a s inými inštitúciami, vyvíjajúcimi aktivity v oblasti sociálnej inklúzie.

Návrh členov správnej rady:

Správnu radu Regionálneho združenia partnerstiev sociálnej inklúzie navrhujeme vytvoriť z odborníkov, ktorí sa dlhodobo venujú problematike rómskych komunít. Pri kreovaní správnej rady boli vzaté do úvahy záujmy Košického samosprávneho kraja a riešená problematika. Z uvedeného dôvodu sme odborníkov vyberali z rôznych profesií s rešpektovaním zastúpenia samosprávy, štátnej správy a mimovládneho sektoru. Do správnej rady navrhujeme týchto členov:

1. JUDr. Mgr. Dušan Šlosár, PhD. – vedúci Referátu krízového riadenia a komunitných projektov KSK. Je autorom projektu CESTA a zabezpečí výkon kontroly z pohľadu realizácie projektových opatrení a ich koordinácie.
2. Doc. PhDr. Eva Žiaková, CSc. - zástupkyňa vedúceho katedry sociálnej práce na Filozofickej fakulte UPJŠ Košice sa dlhodobo venuje problematike sociálnej práce a rozpracováva ju v rôznych súvislostiach. Viedie terénny výskum zameraný na zmysel a kvalitu života.

3. Roman Kaiser – riaditeľ Európskej rómskej pracovnej agentúry (ERPA). Jej hlavnou úlohou a poslaním je pomoc dlhodobo nezamestnaným a osobám s nízkou kvalifikáciou s prístupom, prípadne návratom na trh práce a ich následnou integráciou do spoločnosti. Hlavnou náplňou ERPA je zvyšovanie kvalifikácie pracovnej sily s ohľadom na trhové hospodárstvo a informatizáciu spoločnosti, praktické tréningy sociálnych zručností.
4. Marta Vajkunyová – vedúca referátu strategických investícií a financií. Projekt predpokladá komplikované viaczdrojové financovanie a z uvedeného dôvodu je potrebné v správnej rade mať odborníka pre túto oblasť.
5. PhDr. Jozef Mitro – vedúci úseku sociálnych vecí Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny Košice III. UPSVaR patrí medzi strategických partnerov partnerstiev sociálnej inklúzie a preto je potrebné aby jeden zástupca UPSVaR bol v správnej rade.
6. PaedDr. Eva Štefanová – referentka Odboru sociálnych vecí KSK dlhodobo pracuje so sociálnou patológiou v komunitnej práci. Z uvedeného dôvodu je pre smerovanie projektu CESTA potrebné mať aj zastúpenie osôb pracujúcich v oblasti sociálnej patológie, ktorá má byť riešená.
7. Ing. Iveta Šutorová – odborná referentka referátu krízového riadenia a komunitných projektov má na starosti komunitné projekty zamerané na mládež. Keďže špecifická časť opatrení sa zameriava na rómsku mládež je potrebné aby táto oblasť bola špecificky rozpracovávaná.

Materiálne a personálne krytie činnosti správnej rady zabezpečí Referát krízového riadenia a komunitných projektov KSK.

Košice dňa 10. 07. 2009